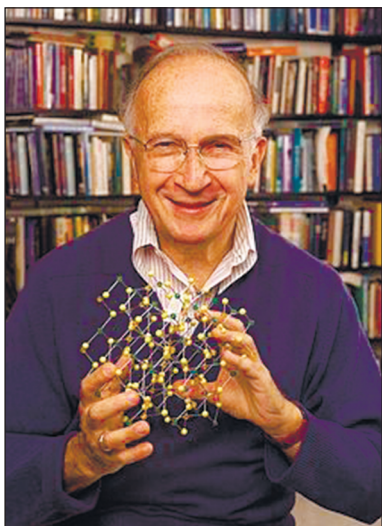

Нам пишуть Актуальне інтерв'ю

Для науки і культури кордони та перешкоди відсутні

*В установах Західного наукового центру НАН України і МОН України від 28 вересня до 4 жовтня 2015 року з візитом перебував лауреат Нобелівської премії з хімії 1981 року **Роалд Гофман**, професор Корнелського університету (США). До речі, наш земляк — бо ж походить із м. Золочів Львівської області. Докладніше про цю видатну людину, зустрічі з науковцями Львівщини розповідає помічник голови Західного наукового центру з питань міжнародного співробітництва **Євгеній Захарчук**.*

— **Пане Євгенію, приємно було контактувати з Нобелівським лауреатом — нашим земляком?**

— Без сумніву. Вже сам факт, що **Роалд Гофман** народився 1937 року в Золочіві, — сприяв нашому активному спілкуванню. Його батько — випускник “Львівської політехніки”, інженер-будівельник **Хилель Сафран**, мати — **Клара**, учителювала. У 1941 р., з початком німецької окупації, родина Сафранів потрапила в нацистський “трудоий табір” для євреїв, звідки 1943 року їм вдалося втекти. Але батька, котрий залишився, нацисти звинуватили в організації масової втечі й розстріляли. Решту родини переховував на горішці школи український учитель в Уневі (Львівська область) **Микола Дюк** з дружиною **Марією**. У 2007 році “Яд Вашем”, за клопотанням Роалда Гофмана, посмертно удостоїв рятівників родини Сафранів — Миколу і Марію Дюк — почесним званням “Праведники народів світу”. Медаль і почесну грамоту з їхніми іменами вручила їх синові посол Ізраїлю в Україні **Зіна Калай-Клейтман**.

— **За що отримав пан Роалд Нобелівську премію?**

— У 1981 р. Гофман спільно з японським ученим **Фукуї Кен'іті** отримав Нобелівську премію з хімії “за розробку теорії протікання хімічних реакцій”, що значно розширює можливості для планування хімічних експериментів.

— **З ким із науковців він зустрічався?**

— Під час візиту на Львівщину професор Гофман провів зустрічі в академічних та освітніх закладах. Так, 1 жовтня він відвідав Західний науковий центр, де за участю голови Західного наукового центру, академіка НАН України **Зиновія Назарчука** (директор Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України), почесного директора Інституту фізики конденсованих систем НАН України, академіка НАН України **Ігоря Юхновського** та директора Інституту фізики конденсованих систем НАН України, академіка

НАН України **Ігоря Мриглода** відбулося обговорення окремих проблем сучасних наукових розвідок фундаментального і прикладного характеру.

Під час зустрічі, на прохання вітчизняних учених, професор Роалд Гофман окреслив особливості та деякі аспекти управління й фінансування дослідницького процесу в дослідницьких й науково-освітніх закладах США. Учасники міжнародного наукового заходу приділили увагу також і перспективам українсько-американського співробітництва в науково-технічній сфері. Зокрема, професорові Р. Гофману українські вчені передали наукові матеріали, що характеризують сучасний стан досліджень різних наукових напрямів у регіоні та здатність вітчизняних науково-дослідних інституцій до взаємовигідного високотехнологічного співробітництва з партнерами США.

Окрім того, гість відвідав Інститут народознавства НАН України, директор якого — академік НАН України **Степан Павлюк** — ознайомив Р. Гофмана з традиційною й сучасною культурою мешканців різних національностей Галичини, теоретичними аспектами етнології та історією українського професійного мистецтва, його місця в загальноєвропейському й світовому контекстах. А у Львівській національній галереї мистецтв імені Бориса Возницького директор цієї установи **Лариса Разінкова-Возницька** ознайомила гостя з унікальними експонатами найбільшого художнього музею України. Пан Гофман побував також в одній із філій галереї — Золочівському замку.

— **З якими лекціями виступив Нобелівський лауреат?**

29 вересня для учасників Міжнародного наукового конгресу “Сучасні напрями в хімії, біології, фармації та біотехнології”, що відбувався в Національному університеті “Львівська політехніка”, Роалд Гофман виступив з лекцією “Хімічна уява в дії в дуже важкодоступних місцях”.

Наступного дня — також у “Львівській політехніці” — для студентів та молодих науковців із лекцією “Основні хімічні акценти: три погляди науки у культурі”. А в Актівій залі Львівського національного університету імені Івана Франка, де Гофману вручили диплом Doctor Honoris Causa, присутні слухали лекцію “Протохімія як місток”.

— **Чи мали можливість учасники зустрічей дискутувати?**

— Так. За результатами зазначених виступів, присутні вчені, дослідники, експерти й фахівці мали можливість обмінюватися думками, отримати оцінки та рекомендації від професора Р. Гофмана щодо оприлюднених проблем.

Словом, візит лауреата Нобелівської премії з хімії (1981) професора Роалда Гофмана в установи Західного наукового центру переконує, що для науки і культури, як загальнолюдських цінностей, відсутні кордони та перешкоди. Підвищення інтересу молоді Західного регіону, яке нині активно проявляється, до вищої освіти і наукових здобутків, — це один з чинників майбутнього конкурентного й інноваційного зростання нашого регіону. Цілком можливо, що вищі навчальні заклади Галичини й тепер виховують не тільки висококваліфікованих фахівців, а й майбутніх Нобелівських лауреатів. ■

*Спілкувався Богдан Залізняк,
керівник прес-центру наукової журналістики
Західного наукового центру
НАН України і МОН України, м. Львів*

Замість післямови. “На прохання професора **Роалда Гофмана** 2 жовтня 2015 року в приміщенні Інституту народознавства НАН України відбулася зустріч з директором установи, академіком НАН України **Степаном Павлюком**. Зацікавлення Нобелівського лауреата полягало в ознайомленні з народною культурою українців та національних меншин, зокрема євреїв, які впродовж тривалого часу, за кілька століть, освоїлися в українському середовищі.

Високий гість із піднесенням сприйняв інформацію про численні закордонні виставки єврейських пам'яток, передані ще до Другої світової війни Музею етнографії та художніх промислів у Львові відомим єврейським збирачем **Гольдштейном**, якого львівська інтелігенція до 1942 року оберігала від нацистів (подальша його доля нам невідома). Адже скомпонована із близько 250 пам'яток виставка побувала в Ізраїлі, Австрії, Німеччині, Польщі.

Погоджено було ідею створення в Україні Центру дослідження єврейської історії та культури як відділення Інституту народознавства на базі синагоги у місті Жовква, де можна було б організувати постійну експозицію єврейської культури. Фінансування цього науково-культурного осередку повинні взяти на себе зарубіжні установи і громадські організації.

Оглянувши також новостворену експозицію “Європейське вжиткове мистецтво”, висловивши захоплення від великої кількості цінних експонатів і високої культури їх подання, гість поїхав до міста Золочів, щоб відвідати місця свого дитинства”. ■

*Степан Павлюк, доктор істор. наук,
академік НАН України, директор Інституту
народознавства НАН України, м. Львів*

Нам пишуть

Шановний Ярославе Степановичу!

Прочитав статті з циклу “Гордість націй. Вихідці з України — видатні діячі Ізраїлю” і прошу повідомити читачів журналу, що фільм про **Ісака Шварца**, створений **Валерієм Балаєм** у 2002 р., можна проглянути за цим посиланням: <https://vimeo.com/19536867>. ■

З повагою **Емануель Діамант**,
м. Кір'ят-Оно, Ізраїль, 23 жовтня 2015 р.

Шановна Редакціє!

У номері 4 “Світогляду” за 2015 рік надруковано статтю “Гордість націй. Вихідці з України — видатні діячі Ізраїлю”. Як відданий читач “Світогляду”, вважаю за можливе донести до Вас свою оцінку даної публікації.

Я абсолютно згоден, що згадані в публікації особи є дійсно видатними історичними діячами, які стояли біля витоків Єврейської держави і багато зробили для її становлення. Отже, таки-так, вони є гордістю ізраїльської нації.

Разом з тим, практично ніхто з них, за винятком **Володимира Жаботинського**, відомого своїми симпатіями до української справи, нічого не робив для

відродження України як держави. Принаймні, в опублікованих матеріалах такі відомості відсутні.

Тому немає підстав вважати, що ці особи є гордістю української нації тільки через те, що вони народились на теренах України (до речі, ще за царату) і швидко виїхали із царської Росії. Вони, таки-так, гідні всілякої пошани як іноземні видатні діячі, але я геть чисто не можу зрозуміти, чому ми повинні вважати їх гордістю української нації? ■

З повагою **Володимир Одарич**,
доцент Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 11 вересня 2015 р.

Шановний пане Володимире!

Дякую Вам за відгук на публікацію статті “Гордість націй” у “Світогляді”. З Вашого дозволу, ми його опублікуємо у розділі “Нам пишуть”.

Я поділяю Вашу думку про неоднозначність ставлення героїв статті до української справи. Тому ми не називаємо їх гордістю України (а націй). Разом з тим я вважаю їхнє служіння своєму народові добрим прикладом для наших керманічів. ■

З повагою, **Ярослав Яцків**, 14 вересня 2015 р.